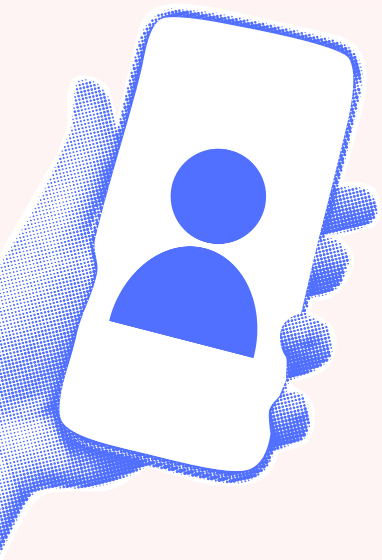

भारताची पहिली डिजिटल जनगणना (अखेर) होत आहे

२०२१ ची जनगणना लांबल्यामुळे, भारताची शेवटची जनगणना २०११ मध्ये झाली होती. अद्ययावत लोकसंख्येच्या आकडेवारीवर आधारित धोरणांसाठी नवीन जनगणना अत्यंत महत्त्वाची आहे.

ऐच्छिक 'स्व-गणना' सुविधेमुळे, भारतातील रहिवासी आता गणनाकर्मचारी प्रत्यक्ष घरी भेट देण्यापूर्वी पंधरा दिवस आधीच, एका ऑनलाइन मंचावर आपल्या कुटुंबाची माहिती स्वतः नोंदवू शकतात.

तुम्हाला हे माहित असणे आवश्यक आहे.

भारताची २०२७ ची जनगणना दोन टप्प्यांत होईल

टप्पा १

घर-यादी आणि गृहगणना

(एप्रिल-सप्टेंबर २०२६)

- सरकार घरे, सुविधा आणि मालमत्तेबाबत माहिती संकलित करेल.
- गणनाकार तुमच्या घरी भेट देण्यापूर्वी १५ दिवस आधी, तुम्ही तुमची माहिती एका वेब पोर्टलवर देखील सादर करू शकता.

टप्पा २

जनगणना

(फेब्रुवारी २०२७)

- लोकसंख्याशास्त्रीय माहिती, शिक्षण, स्थलांतर, प्रजननक्षमता इत्यादी, आणि प्रथमच, जातीय ओळखी, यांबाबतची माहिती संकलित केली जाईल.

पहिल्या टप्प्यासाठीची स्वयं-गणना पुढील सहा महिन्यांच्या कालावधीत टप्प्याटप्प्याने राबवली जाईल.

स्व-गणना म्हणजे काय?

स्वातंत्र्यानंतरची भारताची आठवी जनगणना लवकरच सुरू होणार आहे, आणि पहिल्यांदाच सर्व माहिती डिजिटल स्वरूपात नोंदवली जाईल.

स्व-गणना पद्धतीद्वारे, गणनाकार तुमच्या घरी भेट देण्यापूर्वीच तुम्ही तुमच्या कुटुंबाची माहिती ऑनलाइन पोर्टलवर स्वतः सादर करू शकता.

स्व-गणना ही ऐच्छिक असून, ही प्रक्रिया सोपी करणे हा तिचा उद्देश आहे.

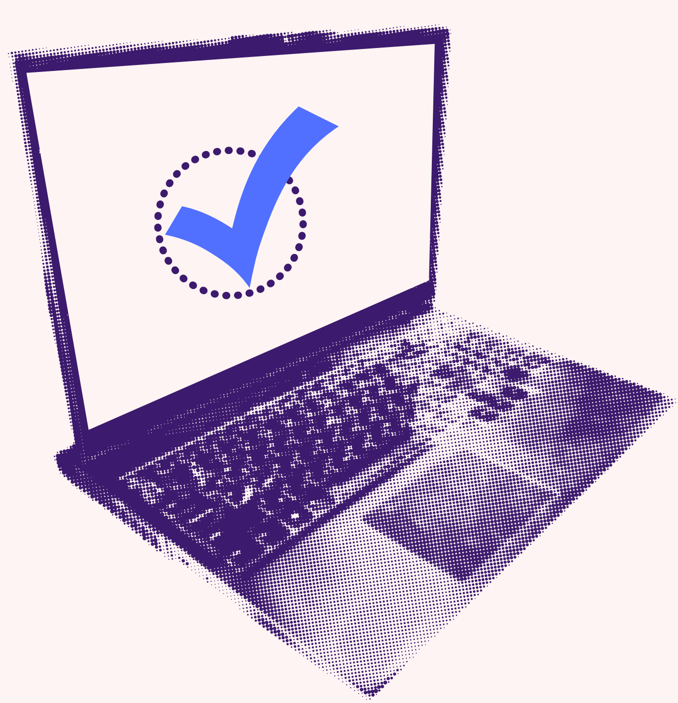

स्व-गणना (SE) कशी करावी?

सर्वप्रथम, se.census.gov.in या वेब पोर्टलवर जा. हे १६ भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.

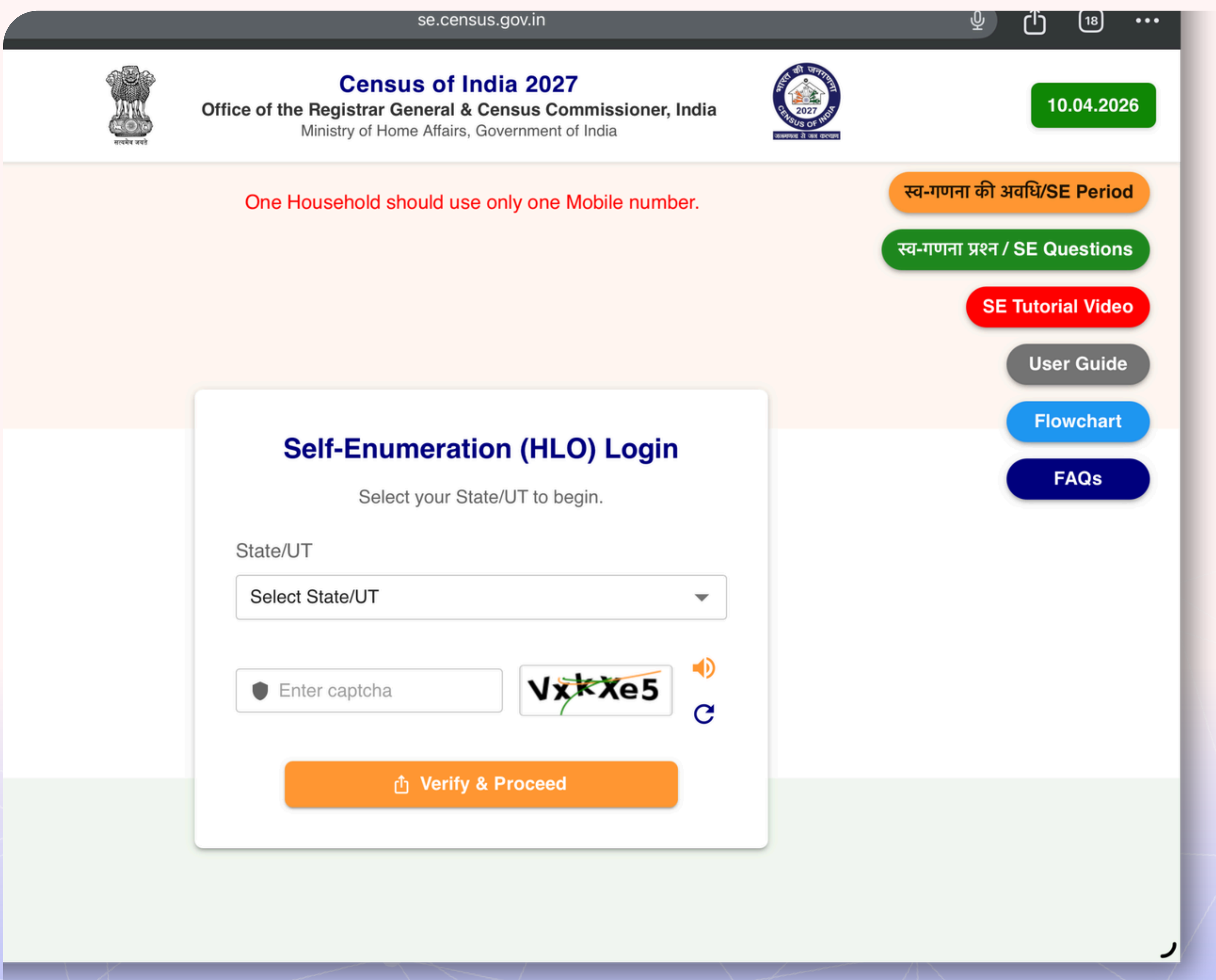

स्व-गणना (SE) कशी करावी?

1 त्यानंतर, SE पोर्टलवर लॉग इन करा.

2 तुमचे राज्य/केंद्रशासित प्रदेश निवडा आणि कॅप्चा सोडवा.

3 नाव आणि मोबाईल क्रमांक टाका*

4 नकाशावर तुमचे स्थान शोधा.

5 कौटुंबिक तपशील भरा (घराचा प्रकार, मालमत्ता, घरातील विवाहित जोडपी, पिण्याच्या पाण्याचा स्रोत इत्यादी).

6 तुमची माहिती सादर करा आणि SE ID मिळवा.

7 जनगणना प्रतिनिधी जेव्हा तुमच्या घरी भेट देतील, तेव्हा त्यांना SE ID द्या.

*हे पोर्टल प्रत्येक कुटुंबासाठी एकाच क्रमांकाचा वापर करण्याची शिफारस करते; आदर्शतः हा क्रमांक ‘कुटुंबप्रमुखाचा’ असावा.

BEHAN BOX

महत्त्वाच्या जाणून घेण्याजोग्या तारखा:

एप्रिल

- अंदमान आणि निकोबार: १ ते १५ एप्रिल
- NDMC आणि दिल्ली छावणी मंडळ: १ ते १५ एप्रिल
- गोवा, कर्नाटक, लक्षद्वीप, मिझोरम, ओडिशा, सिक्कीम: १-१५ एप्रिल
- गुजरात, दादरा आणि नगर हवेली, दमण आणि दीव: एप्रिल 5-19
- उत्तराखंड: १०-२४ एप्रिल
- मध्य प्रदेश: १६-३० एप्रिल
- आंध्र प्रदेश: १६-३० एप्रिल
- अरुणाचल प्रदेश: एप्रिल १६-३०
- चंदीगड: १६-३० एप्रिल
- छत्तीसगड: १६-३० एप्रिल
- हरियाणा: १६-३० एप्रिल
- बिहार: १७ एप्रिल - १ मे

अनिर्णित: पश्चिम बंगाल

मे

- तेलंगणा: २६ एप्रिल - १० मे
- पंजाब: ३० एप्रिल - १४ मे
- दिल्ली MCD क्षेत्रे: १ ते १५ मे
- महाराष्ट्र: १ - १५ मे
- मेघालय १-१५ मे
- राजस्थान: १ - १५ मे
- झारखंड: १ - १५ मे
- उत्तर प्रदेश: ७ - २१ मे
- जम्मू आणि काश्मीर, लडाख, पुदुच्चेरी: १७ मे - ३१ मे

जून

- हिमाचल प्रदेश: १ - १५ जून
- केरळ: १६ - ३० जून
- नागालँड: १६ - ३० जून

जुलै

- तमिळनाडू: १७ - ३१ जुलै
- त्रिपुरा: १७ - ३१ जुलै

ऑगस्ट

- आसाम: २ - १६ ऑगस्ट
- मणिपूर: १७ - ३१ ऑगस्ट

BEHAN BOX

डिजिटल जनगणना २०२७: महत्त्वाचे मुद्दे

- लिव्ह-इन रिलेशनशिपमध्ये राहणाऱ्या जोडप्यांना विवाहित मानले जाईल, "जर ते त्यांच्या नात्याला एक ‘स्थिर सबंध’ समजत असतील.”

- SE दरम्यान एका कुटुंबासाठी एकच फोन नंबर ठेवण्याची शिफारस केली जाते, शक्यतो तो 'कुटुंबप्रमुखाचा' असावा—जी व्यक्ती दैनंदिन कामकाज सांभाळते आणि निर्णय घेते, आणि "कोणत्याही लिंगाची असू शकते."

- १९३१ नंतर प्रथमच जातींची पद्धतशीर गणना करणारी जनगणना.

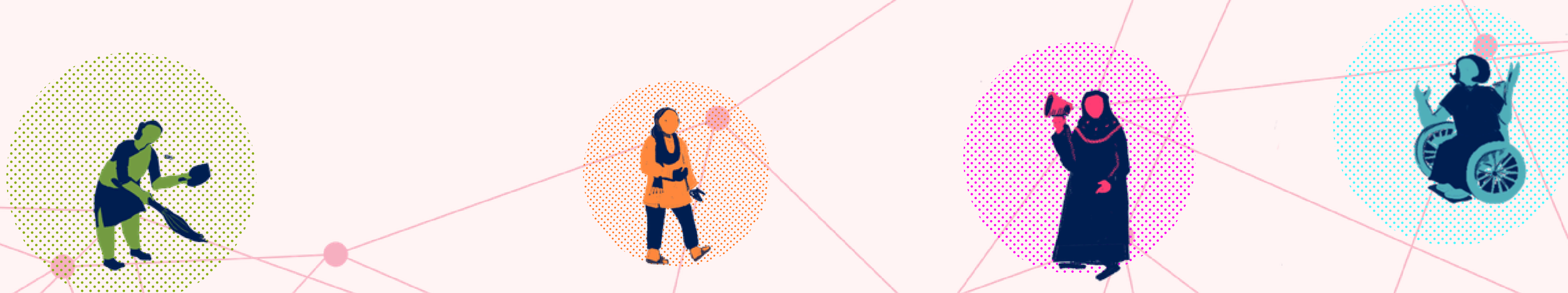

BEHAN BOX

डिजिटल जनगणना २०२७

- अशा डिजिटल जनगणनेचा डेटा गोपनीयता, पाळत आणि समावेशनावर काय परिणाम होईल?
- जर जनगणना कुटुंबाच्या ‘प्रमुखा’च्या नावाने केली जात असेल, तर महिलांच्या स्वायत्ततेवर आणि निर्णयक्षमतेवर याचा काय परिणाम होईल?
- सरकारला अधिक सशक्त करणाऱ्या 'लिव्ह-इन' कायद्यांमुळे आंतरजातीय, समलैंगिक/क्विअर आणि आंतरधर्मीय संबंधांवर काय परिणाम होईल?

भारतामधील जातिगणनेच्या इतिहासाविषयी, तसेच ‘जनगणना २०२७’ मध्ये जातीय भेदभावासोबतच जातीय सत्तासंबंधांचीही गणना का केली जावी, याबद्दल विदुषी ट्रिना विथयाथिल यांच्याशी साधलेला आमचा संवाद **behanbox.com** वर वाचा.

Behanbox Talkies Caste Census

‘Census 2027 Should Enumerate Caste Power Alongside Caste Apartheid’

Saumya Kalia

New Delhi | August 18, 2025

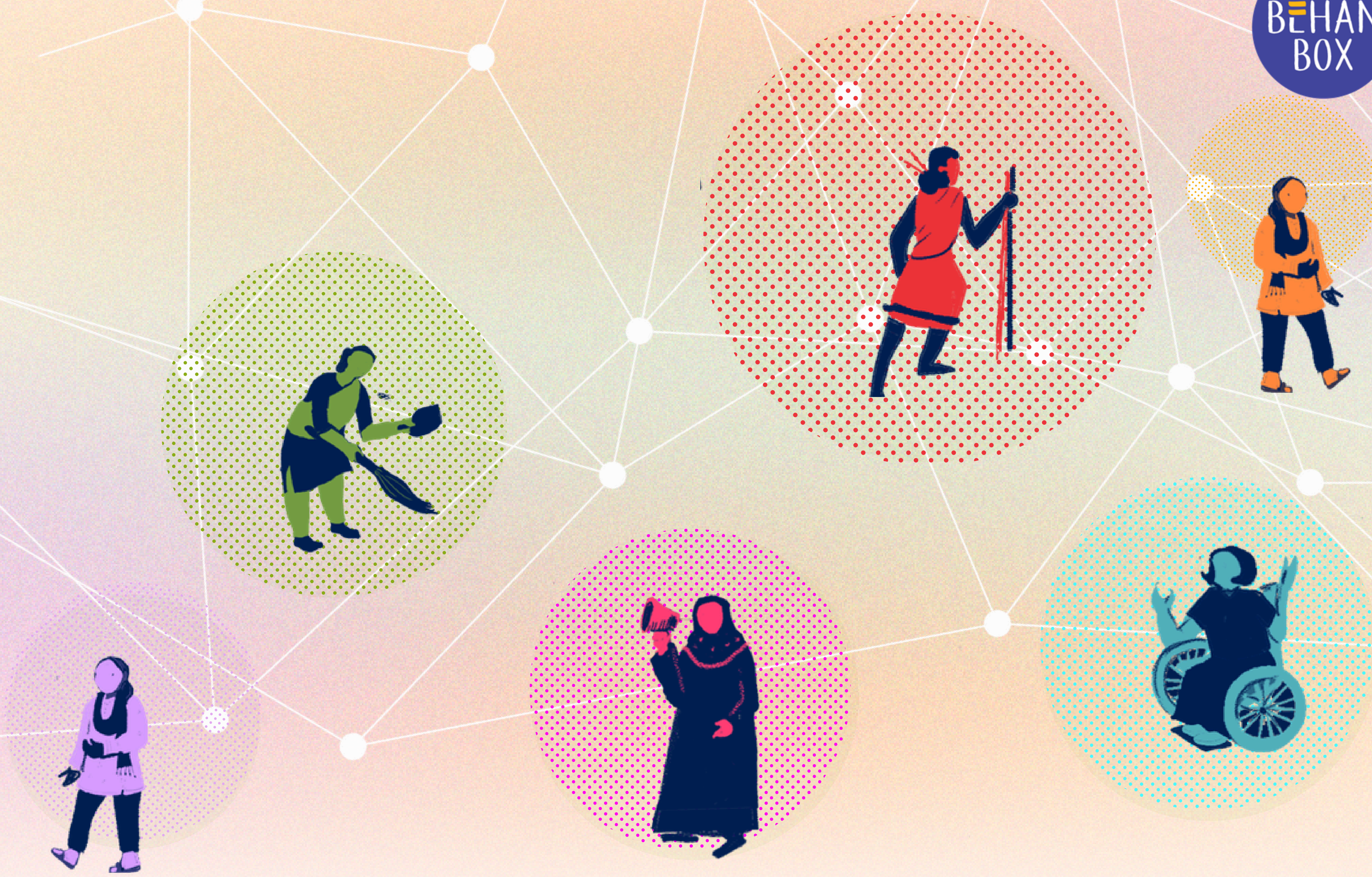

पुढील काही आठवड्यांत आम्ही या प्रश्नांचा उलगडा करणार आहोत—आमच्यासोबत नक्की राहा!

behanbox.com
instagram.com/behanbox

BehanBoxच्या स्त्रीवादी निवडणूक न्यूजरूमसोबत जोडा: tinyurl.com/FEN-signup

BehanBoxच्या स्त्रीवादी निवडणूक (फेमिनिस्ट इलेक्शन) न्यूजरूममधील मानसी ठाकरे यांनी अनुवादित केले असून, अंजली यांनी संपादन केले आहे